

Zajęcia szachowe w Szkole Podstawowej nr 2 w Rybniku

Wprowadzenie

Klasa sportowa o profilu szachowym w Szkole Podstawowej nr 2 w Rybniku powstała z inicjatywy Miejskiego Klubu Szachowego w roku szkolnym 2005/2006. Około 26 lat temu Miejski Klub Szachowy w Rybniku, jako pierwszy w Polsce, wprowadził nauczanie gry w szachy w przedszkolach, i pomysł ten okazał się bardzo trafny, ponieważ w szybkim tempie wzrastało zainteresowanie tą inicjatywą i przybywało dzieci, które grały w szachy.

Utworzenie klasy szachowej w SP nr 2 było kontynuacją przyjętego procesu nauczania – dzieci z rybnickich przedszkoli, najzdolniejsze w tej dyscyplinie, pod okiem wykwalifikowanych trenerów mogły doskonalić swoje umiejętności w szkole szachowej. Z inicjatywy Piotra Bobrowskiego, byłego prezesa Miejskiego Klubu Szachowego, we wrześniu 2005 roku utworzona została pierwsza klasa szachowa w Rybniku.

We wrześniu 2013 roku Szkoła Podstawowa nr 2 została przekształcona w Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10, w którym funkcjonują klasy sportowe (szachowe), po jednej klasie w każdym roczniku.

W klasach I–III, w dwóch grupach, uczniowie mają po 3 godziny tygodniowo zajęć gry w szachy. Każda grupa liczy od 10 do 14 uczniów. Grupy tworzone są przez nauczyciela na pierwszych zajęciach, a przynależność uczniów do grup zależy od stopnia ich zaawansowania w grze w szachy. W czasie roku szkolnego możliwe jest przechodzenie uczniów z grupy do grupy, w zależności od ich osiągnięć. Starsze klasy: IV–VI mają 6 godzin szachów tygodniowo.

Nauczyciele w SP nr 2 prowadzą zajęcia według przyjętego programu nauczania.

Program nauczania w klasie I

Zagadnienia	Liczba godzin
Szachownica i jej własności	3
Własności bierek i pojęcia szachowe	15
Elementarne zakończenie partii szachowej	16
Teoria debiutów	12
Taktyka szachowa	15
Historia szachów	2
Quizy i zadania szachowe	8
Turnieje szachowe. Partie treningowe	30
Powtórzenie nabytych wiadomości	7

Lekcje odbywają się z wykorzystaniem tablicy demonstracyjnej lub tablicy interaktywnej. Nauczyciele przedstawiają zagadnienia, definicje itp., a uczniowie praktykują, grając w szachy. Otrzymują do rozwiązania zadania szachowe (mat w 1. posunięciu, mat w 2. posunięciu itp.). Rozwiązują je w klasie na tablicy lub w domu.

Konspekt lekcji szachowej w klasie IIc

Temat: Atak z odsłony

Cele ogólne

- uświadomienie satysfakcji, jaką może dać gra w szachy;

- systematyzowanie i nauka logicznego myślenia;
- poznanie przez uczniów definicji ataku z odsłony;
- rozpoznanie ataku z odsłony na podstawie przykładów;
- rozegranie partii szachowej.

Cele szczegółowe

- poznanie definicji ataku z odsłony;
- rozpoznanie ataku z odsłony na podstawie przykładów;
- rozegranie partii szachowej.

Środki dydaktyczne

- tablica demonstracyjna;
- szachownica i bierki.

Przebieg lekcji

1. Powitanie uczniów.
2. Przypomnienie zagadnień z poprzedniej lekcji.
3. Podanie tematu lekcji.
4. Przedstawienie definicji ataku z odsłony.
Atak z odsłony ma miejsce wtedy, kiedy grający, wykonując ruch bierką, odsłania drugą bierkę, którą atakuje przeciwnika. Zdarza się, że za pomocą bierki, którą wykonuje ruch, atakuje również figurę przeciwnika, a nawet może dawać szacha.
5. Przedstawienie na tablicy demonstracyjnej sytuacji ataku z odsłony.
6. Ćwiczenie odpowiedniego układu figur, które przedstawiają atak z odsłony.
7. Uczniowie rozkładają szachy, po dobraniu się w pary rozgrywają partię, w której szukają możliwości ataku z odsłony.
8. Nauczyciel podaje zadanie domowe: Na kartce formatu A4 znajduje się 6 plansz szachowych. Zadaniem ucznia jest znalezienie ruchu, za pomocą

którego zademonstruje atak z odłony.

9. Podsumowanie lekcji, zakończenie.

Metody pracy z uczniami zdolnymi

- Uczniowieolni wyłaniani są w wyniku obserwacji przez nauczyciela.
- Klasa zostaje podzielona na 2 grupy, w zależności od stopnia zaawansowania uczniów w grze w szachy.
- W I semestrze nauczyciel obserwuje grę uczniów. W czasie roku szkolnego, w zależności od postępów, możliwa jest migracja uczniów pomiędzy grupami.
- Rodzice uczniów zdolnych zachęcani są do zapisywania dzieci na dodatkowe zajęcia w Miejskim Klubie Szachowym, z którym współpracuje szkoła.
- Na lekcjach, kiedy klasa ćwiczy rozgrywki szachowe, uczniowieolni podejmują indywidualny tok pracy z nauczycielem. Nauczyciel analizuje tok rozgrywania przez nich partii szachowych.
- Uczniowieolni otrzymują dodatkowe zadania, o większym stopniu trudności, w celu osiągnięcia wyższego etapu w grze w szachy.
- Szkoła, stosując indywidualizację ćwiczeń, współpracuje też z rodzicami. Wyłonieni uczniowieolni uczestniczą w turniejach, dzięki którym mogą osiągnąć wyższe kategorie szachowe.
- Uczniowieolni motywowani są przez szkołę do dalszego rozwoju. Najlepsi otrzymują nagrody – np. Nagrodę Dyrektora Szkoły za znaczne osiągnięcia sportowe.

Opracowały:

M. Palarczyk-Stępska, M. Tymarkiewicz

Szkoła Podstawowa nr 2 w Rybniku